

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Economen in dienst van politici: Enige ervaringen met de 'Council of Economie Advisers to the President' en het 'Joint Economie Committee of the United States Congress,'

Scholten, G.H.

Citation

Scholten, G. H. (1969). Boekbespreking van: Economen in dienst van politici: Enige ervaringen met de 'Council of Economie Advisers to the President' en het 'Joint Economie Committee of the United States Congress,'. *Acta Politica*, 4: 1968/1969(3), 348-349. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451145>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451145>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Mackenzie geeft doorgaans zeer bevredigende samenvattingen en maakt vele stimulerende kanttekeningen. Het boek kan misschien nog het best getypeerd worden als een goede, uitvoerig beredeneerde bibliografie, een voortreffelijke wegwijzer naar een groot deel van de voor politicologen meest relevante literatuur, maar verwijst tevens — en meer dan Young — naar onderzoeken. De criteria aan de hand waarvan hij de literatuur beoordeelt, zijn minder expliciet gemaakt dan in Youngs boek het geval is. Duidelijk is in elk geval wel dat hij Youngs afkeer van een eenzijdig en dogmatisch gehanteerde benadering deelt. Ondogmatisch is Mackenzie ook door de mate waarin hij zich als politicoloog open stelt voor bijdragen van andere wetenschappen (sociologie, economie, culturele antropologie, rechtswetenschap, filosofie en filologie) tot de kennis van de politiek. Terecht merkt hij over de grenzen tussen wetenschappen op: 'There is a good deal of evidence that these boundaries have already been eroded, that the best work is being done not by inter-disciplinary teamwork, but in disregard of traditional frontiers'. (p. 69). Dat een ondogmatische houding gepaard kan gaan met een zeer sceptische en kritische instelling bewijst het boek van Mackenzie evenals dat van Young op bijna elke bladzijde. Alleen reeds daarom kunnen beide boeken warm worden aanbevolen.

A. Hoogerwerf

G. J. LEIBBRANDT, *Economen in dienst van politici*: Enige ervaringen met de 'Council of Economic Advisers to the President' en het 'Joint Economic Committee of the United States Congress', Haarlem (De Erven Bohn N.V.), 1968, 160 p. f 16,—

De verhoudingen tussen formeel verantwoordelijke politici en hun economische adviseurs vormen een actueel en boeiend onderwerp. Hoe groot is de invloed van de 'technocraten'? In welke mate wordt bij de politieke besluitvorming met wetenschappelijke adviezen rekening gehouden en in hoeverre berusten die adviezen op bewuste, onbewuste of versluierde politieke opvattingen van de adviseurs? Is er sprake van 'manipulatie' en hoe gaat deze in zijn werk? Met name voor een land als Nederland waar men zich bij het bepalen en verdedigen van het sociaal-economisch beleid zozeer op uitspraken van deskundigen (Centraal Bureau voor de Statistiek, Centraal Plan Bureau, kroonleden SER) beroept, zijn dit cruciale vragen.

Een analyse van de werkzaamheden en de invloed van het 'Council of Economic Advisers', een college van drie vooraanstaande economische adviseurs ten dienste van de Amerikaanse president en van de staf van het 'Joint Economic Committee of the United States Congress', zou dan ook voor Nederlandse politicologen heel interessant kunnen zijn.

Het boek waarop Leibbrandt aan de economische faculteit van de Vrije Universiteit promoveerde, stelt echter in hoge mate teleur en brengt ons bij de beantwoording van dergelijke vragen niet verder. Het boek geeft noch nieuw materiaal noch een nieuwe bewerking van reeds gepubliceerd materiaal. Het brengt ons evenmin op nieuwe ideeën.

De duidelijkheid laat soms nogal te wensen over. Zo wekt het de, helaas in Nederlandse besprekingen overgenomen,¹ onjuiste indruk als zou het formele voorschrift dat het Amerikaanse Congres bij uitsluiting het recht van initiatief tot wetgeving heeft, een argument zijn tegen de voorstellen van Hoogerwerf en anderen om de bewerking van het Nederlandse parlement met die van het

¹ dR(uiter) 'Gemiste kans' (in: *Economisch-Statistische Berichten*, 3 juli 1968, blz. 629); J. H. Derksen, 'Economen in dienst van politici; Naar objectieve of 'gekleurde' adviezen?' (in: *Intermediair*, 3 januari 1969, blz. 41).

Amerikaanse te vergelijken. Leibbrandt gaat te gemakkelijk voorbij aan de feitelijke situatie, waarbij hij opmerkt 'dat een niet gering aantal belangrijke wetsvoorstellen zijn oorsprong in de Administratie vindt' en negeert het door hem zelf aangehaalde citaat van Galloway, waarin deze constateert: 'For most measures introduced members are merely conduits for the executive departments, private organizations and individual constituents.' (blz. 6). Richard Neustadt signaleerde dat reeds in 1961 ook de fictie dat presidenten zelf geen wetsontwerpen indienden verdween, toen Kennedy door hem zelf ondertekende ontwerpen rechtstreeks aan de voorzitter van beide kamers ging zenden 'very much as though the White House was Whitehall'.²

Het blijft onduidelijk wat Leibbrandt nu precies onder specialisten en onder generalisten verstaat. Uit blz. 16 zou men afleiden dat alleen 'economen, beoefenaars van de bèta wetenschappen en experts op militair gebied' tot de specialisten gerekend worden, dit in tegenstelling tot de juristen. Op blz. 24 noemt hij de 'Bureaus van de Legislative Counsel' echter 'een concentratie van specialisten' en even later de leden van de staven van het Congres generalist 'in die zin, dat zij in staat zijn welk wetsvoorstel dan ook te helpen formuleren' al 'heeft zich onder hen wel een zekere mate van specialisatie naar verschillend gebied ontwikkeld' (blz. 24—25).

Het is mijns inziens onjuist dat de auteur een tegenstelling 'objectief versus politiek advies' suggereert (blz. 68 en blz. 113). Dit is even onzinnig als het suggereren van een tegenstelling tussen subjectief en economisch zou zijn. Men kan zowel bij economische als bij politieke adviezen streven naar objectiviteit en daar in mindere of meerdere mate in slagen; men kan er ook niet naar streven. In feite behandelt Leibbrandt onder deze kopjes dan ook de uiteenlopende opvattingen over de politieke rol van de adviseurs. Moeten zij al dan niet rekening houden met de politieke 'haalbaarheid' van hun voorstellen? Moeten zij alternatieven voor het beleid aanwijzen en al dan niet op de te verwachten politieke consequentie wijzen? En moeten zij hun visie zelfstandig naar buiten toe uitdragen?

Het boek bevat een verdienstelijke beknopte samenvatting van de uiteenlopende inzichten die er over laatstgenoemde vragen bestonden en van hetgeen anderen (zoals Bailey, Nourse en Flash) over het tot stand komen van de 'Employment Act' en het werken van genoemde instellingen schreven. Voor de Nederlander die daar een eerste indruk van wil krijgen is het een handig werkje. De uitgebreide literatuurlijst stelt hem in staat zich nader te oriënteren.

G. H. Scholten

BERNARD ZIJLSTRA, *From Pluralism to Collectivism, The development of Harold Laski's political thought*. Assen (Van Gorcum), 1968. —239 p. f 25,90

De Engelse politicoloog Harold Laski leefde van 1893—1950. Hij was hoogleraar in de politieke wetenschappen aan de London School of Economics. Maar daarnaast was hij een belangrijke figuur in de Engelse Labour partij.

De auteur van dit boek, Bernard Zijlstra, is een leerling van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij is thans docent aan het Institute of Christian Studies in Toronto.

² Richard E. Neustadt, 'Politicians and Bureaucrats' (in: D. B. Truman ed., *Congress and America Future*, (Englewood Cliffs, N.J., 1965) blz. 111).